

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **I.**, bývajúcej v B., proti odporcovi **M.**, bývajúcemu v B., **o úpravu práv a povinností rodičov na čas po rozvode** k deťom Z. a M., vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 16 C 140/1998, na dovolanie odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. januára 2007 sp. zn. 6 Co 456/2006 a dovolanie odporcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 3. júna 2008 sp. zn. 14 Co 171/2008, takto

r o z h o d o l :

1. Dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 3. júna 2008 sp. zn. 14 Co 171/2008 **o d m i e t a .**
2. Konanie o dovolaní proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. januára 2007 sp. zn. 6 Co 456/2006 **z a s t a v u j e .**

Účastníkom nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 19. júna 2006 č.k. 16 C 140/1998-284 zveril (vtedy) maloletého M. na čas po rozvode manželstva rodičov do osobnej starostlivosti matky, ktorá ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu M. sumou 1 500 Sk mesačne, vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred k rukám matky počínajúc 20. júna 2001. Zročné výživné na M. za dobu od 20. júna 2001 do 19. júna 2006 v sume 90 000 Sk povolil otcovi splácať v splátkach po 1 000 Sk mesačne splatných spolu s bežným výživným počínajúc právoplatnosťou tohto rozsudku do zaplatenia, pod stratou výhody splátok. Rozhodol, že otec je oprávnený stýkať sa s M. bez obmedzenia. Dcéru (vtedy maloletú) Z. na čas po rozvode manželstva rodičov od 20. júna 2001 do dosiahnutia jej plnoletosti zveril do osobnej starostlivosti matky, ktorá ju bude zastupovať a spravovať jej majetok. Súd vyživovaciu povinnosť otca na dcéru Z. na čas po rozvode manželstva od

20. júna 2001 do dosiahnutia jej plnoletosti určil vo výške 1 500 Sk mesačne. Zročné výživné na Z. za dobu od 20. júna 2001 do 14. augusta 2004 v sume 57 000 Sk povolil otcovi splácať v splátkach po 1 000 Sk mesačne splatných spolu s bežným výživným počínajúc právoplatnosťou tohto rozsudku do zaplatenia pod stratou výhody splátok. Napokon rozhodol, že účastníci nemajú právo na náhradu trov konania.

Na odvolanie odporcu Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 18. januára 2007 sp. zn. 6 Co 456/2006 odvolacie konanie v časti výchovy zastavil (vzhľadom na to, že otec vzal v tejto časti odvolanie späť), rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti výživy potvrdil (s poukazom na vecnú správnosť napadnutých výrokov rozsudku súdu prvého stupňa) a rozhodol, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. (§ 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.).

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu napadol odporca (prvým) dovolaním, v ktorom uviedol, že v konaní mu zo strany súdov bola odňatá možnosť konať, lebo im opakovane predkladal návrhy na dokazovanie, ktoré ale súdy nerešpektovali. Spochybnil tiež úplnosť skutkových zistení súdov, na ktorých založili svoje rozhodnutia, ako aj správnosť z nich vyvedených právnych záverov. Z obsahu dovolania vyplýva, že žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Okresný súd Bratislava II listom zo 17. apríla 2007 (doručeným odporcovi do vlastných rúk 9. mája 2007) odporcu vyzval, aby v lehote 10 dní predložil plnomocenstvo udelené advokátovi na jeho zastupovanie v dovolacom konaní (§ 241 ods. 1 O.s.p.); poučil ho, že ak tejto výzve nevyhoví, konanie o dovolaní bude zastavené.

Odporca podaním z 26. novembra 2007 požiadal o ustanovenie zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov (§ 30 O.s.p.). Okresný súd Bratislava II uznesením zo 14. marca 2008 č.k. 16 C 140/1998-356 rozhodol, že odporcovi neustanovuje zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov. Vychádzal z toho, že súd môže účastníkovi ustanoviť na ochranu jeho záujmov zástupcu z radov advokátov, iba ak sú u neho predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov a zároveň je to potrebné na ochranu jeho záujmov (§ 30 O.s.p.). Uvedené predpoklady sú podľa § 138 O.s.p. splnené, ak to odôvodňujú pomery účastníka a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie práva. Nakoľko úpravu výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode k deťom upravuje zákon

o rodine a v týchto veciach nie je dovolanie prípustné (§ 238 ods. 4 O.s.p.), súd dospel k záveru, že v predmetnom dovolacom konaní ide o zrejme bezúspešne uplatnenie práva odporcom, preto ochrana jeho záujmov nevyžaduje, aby mu bol ustanovený zástupca z radov advokátov. Ďalším dôvodom, pre ktorý mu neustanovil zástupcu bola skutočnosť, že odporca je výlučným vlastníkom nehnuteľností – pozemkov v katastrálnom území C.. Z uvedenej skutočnosti súd prvého stupňa vyvodil, že v prípade odporcu nie sú dané predpoklady pre jeho oslobodenie od súdnych poplatkov, čo je podmienkou pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov podľa § 30 O.s.p.

Na odvolanie odporcu Krajský súd v Bratislave uznesením z 3. júna 2008 sp. zn. 14 Co 171/2008 napadnuté uznesenie potvrdil s poukazom na správnosť záveru súdu prvého stupňa, že v prípade odporcu ide o zrejme bezúspešné uplatnenie práva v dovolacom konaní, lebo dovolanie v predmetnej veci prípustné nie je (§ 238 ods. 4 O.s.p.). Zisťovanie majetkových pomerov odporcu zo strany súdu prvého stupňa označil odvolací súd v tejto veci za nadbytočné. Na záver dodal, že odporca podal dovolanie po uplynutí zákonnej lehoty na podanie dovolania.

Uvedené uznesenie odvolacieho súdu napadol odporca (druhým) dovolaním, v ktorom opätovne poukázal na niektoré nesprávnosti rozsudku súdu prvého stupňa, ďalej na svoje nepriaznivé majetkové pomery a ťaživú sociálnu situáciu, spochybnil správnosť záveru odvolacieho súdu o oneskorenom podaní dovolania proti rozsudku súdu prvého stupňa a zopakoval svoju žiadosť o ustanovenie zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov.

Ostatní účastníci sa k dovolaniam nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolania podal účastník konania, skúmal, či sú splnené procesné predpoklady pre to, aby bolo možné preskúmať napadnuté rozhodnutia z hľadiska ich vecnej správnosti.

1. So zreteľom na potrebu vyriešiť najprv otázku splnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania (povinného zastúpenia dovolateľa bez právnického vzdelania v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal dovolací súd najskôr, či je procesne prípustné **druhé dovolanie** odporcu.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, (len) pokiaľ to zákon pripúšťa. V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, pokiaľ je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie (§ 239 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 O.s.p.). Keďže napadnutým je také uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., nemožno prípustnosť proti nemu smerujúceho dovolania vyvodiť z týchto ustanovení.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. a tiež so zreteľom na námietku dovolateľa sa dovolací súd zaoberal aj tým, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (aj uzneseniu), pokiaľ a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významné tvrdenie účastníka o tom, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 O.s.p., ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté takouto vadou.

Odporca netvrdil, že by konanie v danej veci bolo postihnuté vadou konania uvedenou v ustanovení § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.; existencia takej vady v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť. I keď vo vzťahu k uzneseniu, napadnutému predmetným (druhým) dovolaním a procesnému postupu súdu predchádzajúcemu vydaniu tohto uznesenia dovolateľ netvrdil existenciu

procesnej vady v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a spomenul ju len v dovolaní (prvom) proti rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd pre úplnosť uvádza, že pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov; podľa judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ale nevykonaním všetkých účastníkom navrhovaných dôkazov nedochádza k odňatiu možnosti pred súdom konať, lebo o tom, ktoré z navrhovaných dôkazov budú v konaní vykonané, rozhoduje súd (viď napríklad R 37/1993 a R 125/1999). Dovolací súd z uvedených dôvodov vychádzal z toho, že prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť ani z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Súdy oboch nižších stupňov v rozhodnutiach týkajúcich sa žiadosti odporcu o ustanovenie zástupcu z radov advokátov správne poukázali na to, že v zmysle § 238 ods. 4 O.s.p. dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva o zapretí rodičovstva alebo o osvojení. Odporca podal dovolanie vo veci (vyživovacej povinnosti rodičov voči deťom upravenej zákonom o rodine), v ktorej je dovolanie podľa uvedeného ustanovenia vylúčené; v takom prípade ochrana jeho práv skutočne nevyžaduje, aby mu súd ustanovil pre dovolacie konanie zástupcu z radov advokátov (§ 30 O.s.p.). Vzhľadom na vyššie uvedené a tiež s prihliadnutím na skutočnosť, že zo spisu nevyplýva, že by súdy dovolateľovi neustanovili zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov, hoci by pre to boli dané procesné predpoklady, dospel dovolací súd k záveru, že postup súdov bol v súlade so zákonom a nemal za následok znemožnenie realizácie procesných práv odporcu.

Keďže procesná prípustnosť (v poradí druhého) dovolania odporcu nevyplýva ani z § 239 ani z § 237 O.s.p., dovolací súd odmietol tento opravný prostriedok dovolateľa ako smerujúci proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 243b ods. 4 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

2. Pokiaľ ide o **prvé dovolanie** odporcu, dovolací súd poukazuje na to, že v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p. musí byť dovolateľ zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná. Toto ustanovenie zakotvuje osobitnú

podmienku dovolacieho konania, ktorej nedostatok je odstrániteľný, avšak len za súčinnosti dovolateľa.

Odporca v dovolacom konaní nepreukázal, že má právnické vzdelanie (a že teda v dovolacom konaní nemusí byť zastúpený advokátom). Bol oboznámený s rozhodnutiami súdov oboch nižších stupňov o tom, že sa mu neustanovuje zástupca z radov advokátov, a bol tiež dostatočne poučený o právnych následkoch nevyhovenia výzve, aby do spisu založil plnomocenstvo udelené advokátovi na jeho zastupovanie v dovolacom konaní. Napriek tomu ale výzvu súdu nerešpektoval a do spisu nezaložil advokátovi udelenú plnú moc. V dôsledku toho zostal nedostatok osobitnej podmienky dovolacieho konania neodstránený.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 1 O.s.p.) konanie o (prvom) dovolaní odporcu zastavil (§ 243c O.s.p., § 241 ods. 1 O.s.p. a § 104 ods. 2 O.s.p.).

Odporca z procesného hľadiska zavinil, že sa jeho (druhé) dovolanie muselo odmietnuť a konanie o jeho (prvom) dovolaní zastaviť, a preto mu vznikla povinnosť nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 4 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 2 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky nepriznal ostatným účastníkom konania náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nebol podaný návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 4 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 13. októbra 2008

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková